

**MELLERUDS
KOMMUN**

**PLAN MOT DISKRIMINERING, KRÄNKANDE BEHANDLING OCH HEDERSRELATERAT VÅLD.
Fagerlidsskolan 2020/2021**

Alla barn och elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och bemötas med respekt. Förskolan, skolan och annan verksamhet som regleras i skollagen ska vara fri från kränkande behandling. Bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling finns i 6 kapitlet skollagen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- 1. SYFTE – DEFINITIONER**
- 2. ÅRLIG PLAN/ARBETSPROCESS**
- 3. UTVÄRDERING AV FAGERLIDSSKOLANS MÅL FÖR LÄSÅRET 2019/2020**
- 4. FAGERLIDSKOLAN MÅL FÖR LÄSÅRET 2020/2021**
- 5. RUTINER VID AKUTA SITUATIONER**
- 6. HANDLINGSPLAN MOT HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK**

1. SYFTE

Planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra diskriminering och kränkande behandling av barn och elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan. För förskolan, skolan och annan verksamhet som regleras i skollagen är skyldiga att arbeta med aktiva åtgärder har utvidgats till att omfatta alla diskrimineringsgrunder.

DEFINITIONER

Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. (LGR11, reviderad 2017 kap 1)

Styrdokument

Skollagen kap 6: Åtgärder mot kränkande behandling.

- Gäller för all personal i verksamheten
- Huvudmannen ansvarar för att personalen fullgör de skyldigheter som anges i detta kapitel när den handlar i tjänsten eller inom ramen för uppdraget
- Det skall genomföras åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Det skall finnas en årlig plan för arbetet mot kränkande behandling som all personal känner till och arbetar utefter
- Huvudmannen eller personal får inte utsätta barn eller elever för kränkande behandling
- All personal är skyldig att anmäla till rektor.

Det här är lagen

KRÄNKANDE BEHANDLING	
DISKRIMINERING TRAKASSERIER:	ANNAN KRÄNKANDE BEHANDLING:
<i>Ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna:</i>	<i>Ett uppträdande som, utan att vara trakasserier, kränker ett barns eller en elevs värdighet.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Kön: JämO • Etnisk tillhörighet: DO • Religion eller annan trosuppfattning: DO • Sexuell läggning: HomO • Funktionshinder: HO	Barn- och elevombudet BEO
	Enligt brottsbalken: Olaga tvång Olaga hot Misshandel Hets mot folkgrupp m.m.

Kränkande behandling är det begrepp som används i 6 kapitlet skollagen. Med kränkande behandling avses ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (trakasserier eller sexuella trakasserier) kränker ett barns eller en elevs värdighet.

Diskriminering enligt diskrimineringslagen finns sju former av diskriminering – kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

Förenklat betyder det att någon missgynnas eller kränks genom någon av de sju diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet och som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder).

Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker ett barns eller en elevs värdighet.

DELAKTIGHET

Barn och elever ska vara delaktiga i arbetet kring planen mot kränkande behandling. Arbetet med planen blir ett sätt att levandegöra konkret elevinflytande. Personal, elever och vårdnadshavares ska ha del i framtagandet av planen.

PROCESS

Fortlöpande under läsåret sker ett arbete med att formulera mål, åtgärda och utvärdera arbetet mot diskriminering, trakasserier och kränkningar. En process där personal, elever och vårdnadshavare arbetar tillsammans blir implementering av planen. Rektor ansvar för att skapa förutsättningar för en levande arbetsprocess och leda arbetet.

ARBETSGRUPP PÅ FAGERLIDSSKOLAN FÖR PLANENS FRAMTAGANDE

Rektor Maria Nordgren

Elevhälsa

Skolan och Fritidsarbetslag

2. ÅRLIG PLAN/ARBETSPROCESS

- Vid utvecklingssamtalen (2 ggr/år) behandlas frågorna om trivsel, trakasserier och kränkande behandling.
- Skolsköterskan genomför hälsosamtal med vissa årskurser, där kränkningar och trakasserier kan upptäckas.
- Kartläggning av våld och hot för personal och elever.
- Trygghetsvandring samt diskussion kring skolgården och skolans lokaler för att identifiera platser där det kan finnas risk för att elever blir utsatta för kränkningar och trakasserier. I detta arbete deltar både elever och personal.
- Personal fyller i checklista. se *bilaga 1*.
- Elevrådet deltar i analysen av resultatet.
- Resultatet från analyserna ligger till grund för revideringen av planen mot diskriminering och kränkande behandling.
- Elevrådet och Klassrådet har en stående punkt där värdegrundsfrågor tas upp, diskuteras och planeras.
- Lärarna arbetar förebyggande och uppföljande med värdegrundsfrågor på arbetslagskonferenser.
- Skolans elever har lektioner regelbundet där de arbetar med värdegrundsfrågor.
- Tillbuds-/incidentrapporter skrivs av personal när kränkningar, våld eller hot förekommer.
- Tillbuden följs upp och analyseras omedelbart och ligger till grund för vilka åtgärder som behöver vidtas.
- Kontaktläraren ansvarar för att nya elever och vårdnadshavare får ta del av planen mot diskriminering och kränkande behandling samt handlingsplan för hedersrelaterat våld.
- Skolans ordningsregler revideras vid vårterminens slut.
- Planen mot diskriminering och kränkande behandling revideras och upprättas årligen under höstterminen.

Elevernas delaktighet

- Klassråd.
- Elevråd.
- Utvecklingssamtal.
- Elevenkät på huvudmannanivå.

Personalens delaktighet

- Elevhälsoteamet tillsammans med skolan och fritids deltar i utvärdering samt uppföljning av planen mot diskriminering, kränkande behandling och hedersrelaterat våld.
- Frånvaroanalys utifrån vår handlingsplan för elevers rätt till undervisning
- Arbetstagares medarbetarsamtal med chef
- Ev. medarbetarenkäter
- Utvecklingssamtal erbjuds två tillfällen per läsår.
- Fritidspersonal pratar med vårdnadshavare om situationer uppkommer.
- Eleverna deltar i dialog dagligen på fritids, personal gör sociogram å ser att detta följs upp 2 gånger per år.

Vårdnadshavarnas delaktighet

- Utvecklingssamtal erbjuds två tillfällen per läsår.
- Målen i planen mot diskriminering, kränkande behandling och hedersrelaterat våld förankras årligen.
- Planen finns på Fagerlidsskolans hemsida.

Förankring av planen

Planen finns tillgänglig på Fagerlidsskolans hemsida och årets mål samt insatser förankras genom elevråd, klassråd, föräldramöten och personalmöten.

Viktiga faktorer att kartlägga är också formella aktiviteter t.ex. lektioner, informella aktiviteter t.ex. rastverksamheten, förflyttningar och fysiska platser t.ex. omklädningsrum, skolgård, korridor. Utgångspunkter kan vara språkbruk, attityder och socialt klimat.

3. UTVÄRDERING AV Fagerlidsskolans mål för läsåret 2019/2020

Mål:

1. Alla på Fagerlidsskolan/ Fritids ska känna trygghet
2. Alla på Fagerlidsskolan/ Fritids ska behandla varandra med respekt.

Resultat:

1. Utifrån skalfrågor, enkät och samtal med elever har det framkommit att eleverna känner trygghet i skolan.
2. Ej uppnått, personal ser och hör hur elever dagligen bemöter varandra och vuxna respektlöst.

Åtgärder:

Värdegrundsarbete i alla klasser, planerade rastaktiviteter, elevråd, korta beslutsvägar vid tillbud. Arbete med studiero på Fagerlidsskolan.

1. Att stärka eleverna både individuellt och på gruppnivå för att våga fatta egna beslut och våga säga nej.
Hur? Genom att träna eleverna i att ha olika åsikter och våga uttrycka sina tankar.
2. Vi arbetar med argumentsövningar, forumspel, värdegrundsövningar, teman, allas lika värde, tillsammansdagar.

Ansvar: Rektor, Elevhälsa och personal

Områden som berörs

Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder samt hedersrelaterat våld.

4. Fagerlidsskolan/ Fritids MÅL FÖR LÄSÅRET 2020/2021

1. Alla på Fagerlidsskolan/ Fritids ska känna trygghet
2. Alla på Fagerlidsskolan/ Fritids ska behandla varandra med respekt.

Främjande insatser

- Värdegrundsarbete med återkommande aktiviteter.
- Att stärka eleverna både individuellt och på gruppnivå för att våga fatta egna beslut och säga nej. Detta gör vi genom att träna eleverna att ha olika åsikter och våga uttrycka sina tankar.
- Vi använder oss av argumentationsövningar, forumspel, värderingsövningar, tema, allas lika värde, tillsammansdagar.

Insatser:

- Förbättra elevernas upplevelse av studiero och trygghet under lektionerna.

Insatser:

- Värdegrundsarbete i samarbete med elevhälsan och personal.

Förebyggande insatser

- Utveckla det åtgärdande arbetet vid olika former av kränkande behandling.
- Kontinuerligt arbete i klasserna med regler.

5. RUTINER VID AKUTA SITUATIONER

Policy

Varje incident av diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling skall resultera i reaktion från de vuxna i skolan. Alla, både vuxna och elever, ska aktivt motverka trakasserier och förtryck av individer och grupper samt arbeta för att kränkningar aldrig ska förekomma.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling/nätmobbing

- Aktiva, rörliga rastvakter
- Återkommande hälsosamtal
- Dialog med kontaktlärare
- Elevenkät

Konflikthantering

När konflikter uppstår samtalar pedagog och vid behov ytterligare en personal med berörda elever för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. Samtliga elevers perspektiv ska beaktas. Personal som rett i situationen dokumenterar vid behov. Mentor informeras vid behov.

Bilaga 1 Handlingsplan vid misstanke om trakasserier, kränkande behandling, diskriminering och hedersrelaterat våld.

All personal i skolan ska uppmärksamma kränkande behandling och diskriminering och agera när detta uppmärksammas.

1. Berörda pedagoger/personal samlar in konkret information från de inblandade om vad som har hänt.
2. Berörda pedagoger/personal informerar berörda vårdnadshavare om vad som har hänt.
3. Dokumentera ovanstående i en tillbudsrapport. Rapporten kopieras till rektor och sätts in i en pärm för uppföljning på LSG. Scannas även in i elevakten i PMO.
4. Incidenten lyfts i arbetslaget.
5. Rektor ansvarar, vid behov, för att en utredning sker som belyser vad som inträffat och analyserar orsakerna till det som hänt. Utredningen ska omfatta både den som utövat kränkningen och den som blivit utsatt för den, pedagoger och vårdnadshavare.
6. Om kränkning/diskriminering och hedersrelaterat våld konstaterats ska samtal ske med inblandade elever, pedagoger, elevhälsan, vårdnadshavare och rektor.
7. Berörda pedagoger/personal eller rektor har uppföljningssamtal inom två veckor med inblandade elever och vårdnadshavare. Samtalet dokumenteras.
8. Rektor ansvarar för att en plan upprättas kring hur skolan går vidare efter utförda utredningar.

6. Handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck

Definition av begreppet hedersrelaterat våld och förtryck. Hot, tvång och våld i hederns namn handlar om att begränsa en persons handlingsutrymme för att upprätthålla gruppens heder. Hedersrelaterat våld och förtryck är kollektivt utövat eller sanktionerat. Det innebär att en hel familj, släkt, grupp eller församling kan medverka till eller ställa sig bakom våldet.

När man talar om hedersrelaterat våld och förtryck finns det en risk för generalisering genom att man kan ha en förutbestämd uppfattning om hos vilka grupper hedersnormer förekommer. Detta är viktigt att vara uppmärksam på, då hedersrelaterat våld och förtryck kan förekomma i alla familjer/grupper oberoende av religion, födelseland och kulturell tillhörighet. För att kunna möta personer på ett konstruktivt sätt när de har utsatts för hedersrelaterat våld krävs det kunskap för att kunna se till deras specifika behov.

Vem är utsatt?

Föreställningar om vem som är utsatt kan göra att det blir lättare att se utsattheten hos vissa grupper. Det är i stor utsträckning flickor och kvinnor som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck, men även pojkar och män är utsatta. Pojkar och män kan också få en central roll i att kontrollera kvinnliga gruppmedlemmars beteende. Det är då viktigt att även se denna utsatthet när de tvingas ta en sådan roll, då det påverkar deras eget livsutrymme. Då det hedersrelaterade våldet utförs kollektivt suddas gränserna ut mellan den som utsätts och förövaren. De som medverkar till våldet kan samtidigt själva vara utsatta. Att bryta mot systemet ställer höga krav på individen och då ska samhället ställa upp med stöd och skydd, oavsett vem som bryter sig loss. HBTQ-ungdomar benämns ofta som en särskilt utsatt grupp.

Lagstöd

Skollagen 1 kap 5§ . **Föräldrabalken** 6 kap 1§ 6 kap 11 §. **Socialtjänstlagen** 14 kap 1§.

Att upptäcka våldet

En förutsättning för att kunna hjälpa personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är att kunna uppmärksamma och förstå utsattheten. Därför krävs en viss grundkunskap hos all personal i kommunen som möter ungdomar och vuxna. En viktig del av den grundkunskapen innebär att kunna identifiera varningstecken som tyder på en utsatthet för hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa varningstecken kan ge en övergripande bild av hur personens liv och hemmiljö ser ut. Ett eller flera av dessa varningstecken behöver inte nödvändigtvis innebära att någon är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck, men man måste våga samtala med personen om dennes livssituation.

Varningstecken som kan tyda på att någon är utsatt

- Det finns önskemål hemifrån om undantag från viss undervisning eller aktiviteter, till exempel musik, gymnastik, sex- och samlevnad, lägerskola och skolresor
- Olika kläd- och beteendekoder i och utanför skolan/arbetet eller hemmet
- Ofta återkommande magvärk, huvudvärk och illamående
- Återkommande frånvaro och skolk
- Koncentrationssvårigheter och försämrade studieresultat
- Synliga skador av våld
- Depression och självmordstankar
- Få eller inga vänner
- Kvardröjande på fritidsaktiviteten eller i skolan efter sista lektionen
- Rigid kontroll av fritiden, exempelvis att inte få delta i aktiviteter utanför skolan/arbetet
- Föräldrar som drar sig undan all kontakt med skolan och/eller socialtjänst och föräldrar som motsätter sig olika stödinsatser
- Avsaknad av vuxna stödpersoner utanför familjen eller gruppen
- Oro över att föras ut ur landet under sommarlov eller utlandssemester och bli bortgift
- Oro över att familjen eller gruppen ska få reda på att man är homosexuell, bisexuell eller transperson
- Önskan om att "återställa" eller kontrollera sin "mödomshinna" eller slidkrans
- Önskemål om att inte gå i samma klass eller skola som syskon eller kusiner
- Rymmer hemifrån
- Kontroll av exempelvis mobiltelefon eller dator
- Får inte gå ut efter skolan/arbetet på egen hand, eller får inte gå ut alls
- Krav på att kontrollera sina syskon, kusiner eller andra inom gruppen
- Familjen eller gruppen diskuterar omvändelse av HBTQ-personer

All personal måste våga ställa frågor som berör hedersrelaterat våld och förtryck eller annan utsatthet. När man ställer frågor om våld är det därför viktigt att fokusera på personens egen upplevelse. Det kan vara svårt för en utsatt person att göra en fullständig analys av sitt liv. Ställ därför korta, enkla och raka frågor som inte är ledande.

Frågor att ställa om man misstänker att någon är utsatt

- Vad vill du göra som du inte får?
- Vad måste du göra som du inte vill?
- Vilka argument används för att reglerna ska efterföljas?
- Vilka metoder används för att reglerna ska efterföljas?
- Vilka personer upprätthåller reglerna? Vem bestämmer vad?
- Vilka är konsekvenserna om reglerna bryts?
- Har någon du känner varit i en liknande situation?
- Hur reagerade familjen eller gruppen då?
- Hur länge har kontrollen pågått?
- Föreligger underliggande eller direkt uttalade hot, i så fall från vem eller vilka?
- Förekommer våld? I så fall från vem eller vilka?
- Kan du ha vänner av motsatt kön?
- Vilka krav finns om ditt utseende?
- Vad har sagts om din framtid?
- Hur ser syskon, släktingar eller andra gruppmedlemmars inställning och agerande ut?
- Finns det någon inom gruppen som känner till din situation?
- Finns det någon du litar på inom eller utanför gruppen?

Skola

All personal som arbetar inom skolan är skyldig att anmäla till socialnämnden om de får kännedom eller misstänker att ett barn far illa (14 kap 1 § SoL). Skolan ska ha en fungerande rutin för hur orosanmälan till socialtjänsten görs. Alla skolor är också skyldiga att ha en plan mot kränkande behandling. Rektorerna är ansvariga för att barnkonventionen blir levande i skolans verksamhet och att skolan har en beredskap för att hantera de praktiska och principiella frågeställningar som aktualiseras av hedersproblematiken.

En förutsättning för att kunna uppmärksamma och hjälpa ungdomar som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck är att någon ser och förstår vad som händer. Att upptäcka ungdomar som är utsatta för hedersförtryck är därmed en viktig uppgift för skola och fritid. Det är då nödvändigt att personalen har en grundkunskap om hedersnormernas mekanismer och vågar ställa frågor till ungdomen om det finns en misstanke om hedersproblematik.

Skolan kan på många olika sätt få vetskap om att någon är utsatt för hedersrelaterat våld och förtryck. Eleven kan själv vända sig till någon av skolans personal, eller så ser personalen tecken på att något inte står rätt till. Det är viktigt att i varje situation fundera över hur man ska agera för att bäst kunna hjälpa eleven. Ärenden som rör hedersproblematik kräver stor flexibilitet och samarbete mellan olika aktörer.

Åtgärder

- Ställ frågor kring hur elevens nuvarande situation ser ut. Se exempel på frågor under rubriken Att ställa frågor.
- Informera eleven om den hjälp som finns att få och uppmuntra eleven att vända sig till skolkurator eller kommunens ungdomsmottagning.
- Med elevens vetskap: Informera elevhälsan och eventuellt rektor om misstankar/iakttagelser.
- Gör en ansvarsfördelning mellan elevhälsan, rektor och eventuell berörd skolpersonal kring vem som har ansvar för att arbeta vidare med ärendet och dokumentera, vem som tar nödvändiga kontakter utanför skolan och vem som gör en eventuell orosanmälan. (Se skolans plan mot kränkande)
- Kartlägg elevens situation och nätverk. Ta reda på om det finns någon vuxen i nätverket som kan ge eleven stöd.
- Ställ frågor om elevens egen inställning till sin situation och hur eleven mår psykiskt.
Gör en konsultation med socialtjänsten. En konsultation gör det möjligt att samtala om den aktuella, avidentifierade elevens situation och man kan tillsammans ta ställning till om en anmälan bör göras.
- Informera noga om vilket ansvar du har som personal. Ge eleven hjälp att sortera sina tankar och reflektera över vilka konsekvenser olika beslut kan få.
- Ta eventuella nödvändiga kontakter utanför skolan, exempelvis med ungdomsmottagningen eller barn- och ungdomspsykiatrien.
- Gör en orosanmälan till socialtjänsten om det är aktuellt

VIKTIGT ATT TÄNKA PÅ!

Ta elevens berättelse på allvar och förmedla att det aldrig är personens eget fel att våldet sker.

- Prata med eleven i enrum. Avvakta med att kontakta vårdnadshavare tills du vet mer.
- Ta hänsyn till elevens egna tankar om lösningar och eventuella konsekvenser av dessa.
- Var försiktig innan du börjar sätta in åtgärder. Beslut kan ge konsekvenser som är svåra att förutse. Rådgör med personal med särskild kunskap på området, så som socialtjänsten.

Akuta insatser

Om situationen är akut ska omedelbar kontakt tas med polisen och socialtjänstens mottagning för barn och unga.

I vissa fall behöver akuta insatser vidtas vid hedersrelaterat våld och förtryck. Detta kan vara när det finns en akut risk för att eleven ska bli utsatt för våld, ingå äktenskap mot sin vilja, utsättas för könsstympning eller av annan anledning behöver omedelbart skydd. Som personal på en skola kan det vara svårt att bedöma vad som är ett akut läge. Kontakta därför socialtjänsten för att låta dem göra bedömningen. Om det är möjligt och lämpligt kan denna checklista användas på skolan för att bedöma akut hot och risk:

Checklista akuta insatser

- ✓ Vad är det som gör att du söker hjälp just nu?

- ✓ Vad vill du ha hjälp med?
- ✓ Har du sökt hjälp tidigare och i så fall var?
- ✓ Hur ser din familj/släkt/församling ut? - Nätverkskarta
- ✓ Vilka regler har du brutit mot och vad tror du blir påföljden?
- ✓ Hur stor är risken att någon får reda på det? I så fall vem?
- ✓ Har någon annan i gruppen brutit mot reglerna? Vad hände då?
- ✓ Finns det någon i din närhet som känner till din situation och står på din sida?
- ✓ Om vi skulle kontakta någon i din familj eller grupp, vem skulle det vara?
- ✓ Vet någon att du är här?
- ✓ Finns något uttalat hot?